

Н.А. Сиротенко, асп.

Одеський державний економічний університет кафедра бухгалтерського обліку та аудиту, аспірантка

Проблемні питання і напрямки розвитку системи бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів на кондитерських підприємствах

У статті окреслено проблемні питання системи бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів та зроблено прогноз її розвитку на перспективу.

матеріальні ресурси, бухгалтерський облік, контроль, проблемні питання, напрямки розвитку.

Розділяємо думку авторів [13, С. 158-159] відносно того, що зазвичай джерелом проблеми є вузькі місця, ускладнення, конфлікти, які виникають на практиці. Формулюванню проблеми у науці передують вивчення літературних джерел в обраній галузі дослідження, з'ясування тих питань, які вже вирішені і на які ще потрібно буде дати відповідь. Від правильності і точності формулювання проблеми та цілей дослідження залежить і його результат [13, С. 158-159]. Як правило, досить важко знайти наукову працю, у якій були б зазначені усі наявні проблемні питання і надані рекомендації щодо їх вирішення. Кожен дослідник виділяє ті аспекти, які на його думку найбільш важливі для наукової роботи і це цілком правильно.

Усі теми наукових досліджень з бухгалтерського обліку можна поділити на: теоретичні – передбачають дослідження окремих концепцій теорії науки про бухгалтерський облік, що стосуються її наукових законів, розробки аксіоматичних знань; методологічні – стосуються елементів методу науки про бухгалтерський облік, що застосовуються в процесі вивчення її об'єктів; організаційні – включають організацію досліджень з бухгалтерського обліку і застосування одержаних результатів в практичній діяльності [13, С. 162-163].

Так, деяким проблемним питанням обліку та контролю матеріальних ресурсів з відповідним їх розв'язанням присвячені праці: Валуєва Б.І., Гуцайлюка З.В., Єрофєєвої В.А., Івашкевича В.Б., Ладутько Н.І., Новодворського В.Д., Пушкаря М.С. та багатьох інших авторів. Ідеї, висказані відповідними провідними економістами, мають неабияке теоретичне та практичне значення, але подих часу вимагає внесення деяких корективів.

Звідси, основною метою статті є визначення проблемних питань, які мають місце в діючій системі бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів в цілому та на підприємствах кондитерської галузі України, зокрема, із відповідним окресленням напрямків їх подальшого розвитку.

У зв'язку з цим постають наступні завдання:

по-перше, з'ясувати які дискусійні питання обліку та контролю матеріальних ресурсів висвітлені у літературних джерелах;

по-друге, розглянути стратегічні напрямки розвитку системи бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів;

по-третє, окреслити існуючі проблеми обліку та контролю матеріальних ресурсів з урахуванням специфіки кондитерської галузі;

по-четверте, дати поради стосовно вирішення деяких проблемних питань для підприємств кондитерської галузі.

Однак, перш ніж говорити про розвиток окремого об'єкту (матеріальних ресурсів) вважаємо за необхідне простежити як буде розвиватися цілісна система обліку та контролю в майбутньому. Це питання дуже складне, бо залежить від багатьох чинників, які знаходяться поза межами підприємства. Серед них вирішальними є напрямки соціально-економічного розвитку країни та всього світового співтовариства. Але ж безсумнівно можна стверджувати, що розвиток цілісної системи бухгалтерського обліку та контролю буде просуватися у напрямку максимального задоволення потреб споживачів будь-якого рівня у корисній для них інформації. При цьому все більше уваги приділятиметься таким показникам як: своєчасність, безпомилковість, достовірність, висока ступінь деталізації, простота, зручність тощо.

Автор [16] зробив прогноз до 2015 року, де виділив наступні основні етапи з відповідними характерними для них заходами, а саме:

- стабілізація (1999-2000 рр.) – необхідно прийняти новий план рахунків. Цей прогноз, як бачимо, виправдався;
- оживлення (2001 – 2010 рр.) - пов'язаний з удосконаленням системи обліку в напрямку найбільш повного задоволення системи управління в інформації, що необхідна для прийняття рішень. Наведений прогноз те ж втілюється у життя;
- зростання (2011 – 2015 рр.) - пов'язується з посиленням ролі інформаційних ресурсів у забезпеченні економічного зростання підприємств, загостренням конкурентної боротьби, що вимагає розвитку контролінгу, як системи планування, обліку, аналізу та управління процесом досягнення стратегічних (довгострокових) цілей підприємства [16, С. 94].

Отже, інформація як специфічний продукт системи управління у майбутньому займатиме все більше і більше місця на ринку.

Стосовно внутрішньої структури інформації окрім суто економічних даних, у ній будуть також соціальні дані (зараз у країнах Європи та в США цей напрямок досліджень актуальний – існують соціальні рахунки, соціальні звіти). Люди сьогодні все більше цікавляться навколишнім середовищем, екологічними аспектами, відповідний напрямок теж набуває розвитку.

Таким чином, у майбутньому система бухгалтерського обліку та контролю значно розшириться, бо окрім суто економічних даних повинна буде висвітлювати об'єктивно показники (соціальні, екологічні тощо), що лежать поза межами цих дисциплін, як результат інтеграції (взаємопроникнення даних з одної науки у іншу), але значно впливатимуть на них.

Відносно вибору шляху розвитку системи бухгалтерського обліку та контролю з жорсткою регламентацією з боку законодавчих актів (Франція, Німеччина) або законів в яких зазначено чого слід уникати, тобто тих які надають бухгалтерам більшу свободу в діях (США, Англія), вважаємо, слід дотримуватися "золотої середини". Це означає, що загальнодержавні закони, які регламентують питання бухгалтерського обліку та контролю повинні виконуватися бездоганно у той час як розроблені галузевими міністерствами нормативно-правові акти мають носити методичний характер. Не підлягає сумніву той факт, що галузеві стандарти повинні надати більшу свободу у реалізації творчих здібностей бухгалтерів підлеглих підприємств. Усі надані їми рекомендації повинні узагальнюватися у галузевих міністерствах, які на наукових нарадах (повинні проводитися раз у три роки) мають подаватися для перегляду окремих положень загальнодержавних законів. Треба поступово відходити від орієнтації бухгалтерського обліку на задоволення потреб фіскальних органів. Система бухгалтерського обліку повинна бути єдина, така що здатна у рівній мірі задовольнити

потреби усіх бажаючих, у тому числі і податкових органів, а не так як це відбувається сьогодні: облік повністю налаштований на потреби податкового законодавства.

Не втратили своєї актуальності запропоновані у роботі [1] напрямки за якими необхідно вести наукові дослідження:

- відносно розширення аналітичних можливостей бухгалтерського обліку;
- стосовно підвищення оперативних властивостей бухгалтерського обліку;
- щодо взаємодії функції обліку з іншими функціями управління – плануванням, контролем, регулюванням, економічним аналізом;
- у руслі проектування завдань бухгалтерського та оперативного обліку у автоматизованих системах управління;
- стосовно інформаційного забезпечення та удосконалення контролю ефективності та законності використання ресурсів у всіх сферах діяльності [1, С. 181-182].

У економічній літературі [17] серед можливих шляхів удосконалення бухгалтерського обліку називають уніфікацію первинної документації, встановлення єдиної методики збору, перевірки, обробки та передачі облікової інформації і її структури для керівництва та відділів управління [17, С. 73].

Враховуючи вищесказане, можна цілком закономірно зазначити, що вказані напрямки досліджень будуть завжди актуальні, бо як кажуть немає краю вдосконаленню, особливо стосовно тих питань, що знаходяться під впливом багатьох чинників (внутрішніх, зовнішніх). Це зумовлює при появі нового знання вносити відповідні корективи.

Розглянувши деякі загальні аспекти розвитку системи бухгалтерського обліку та контролю на майбутнє зосередимо увагу на проблемних питаннях обліку та контролю матеріальних ресурсів як одного з об'єктів цілісної системи управління.

З цією метою:

- по-перше, узагальнимо ті питання, що на думку авторів становлять проблему;
- по-друге, наведемо напрямки стратегічного розвитку системи бухгалтерського та контролю матеріальних ресурсів на перспективу.

Результати аналізу літературних джерел [1, 4-9, 11-12, 14, 16-22] дають підстави говорити про те, що у полі зору дослідників були наступні проблеми:

- нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку;
- розробки наказів про облікову політику (з'явилась потреба наприкінці 90-х років ХХ ст.), технологічних карт (процедурних правил, структурних моделей або блок-схем) у яких встановлена чітка, логічна послідовність усіх операцій пов'язаних з рухом матеріальних ресурсів;
- особливостей обліку матеріальних ресурсів в системі фінансового та управлінського обліку (виникла у 90-х роках ХХ ст.);
- порядку відображення надходження матеріальних ресурсів (облік фактичних витрат на придбання та зберігання сировини і матеріалів – суть та зміст категорій, що постають у якості об'єктів дослідження; встановлення єдиної економічно обґрунтованої класифікації; оцінка ресурсів; облік транспортно-заготівельних витрат; організація матеріально-технічного постачання; удосконалення складського господарства; методика розрахунку цін; методика проведення переоцінки; облік дорожочінних металів; облік відходів виробництва; облік вторинної сировини тощо);
- характерних ознак відображення операцій витрачення матеріальних ресурсів (система лімітування відпуску; організація нормування – розробка обґрунтованих норм витрачення сировини і матеріалів; поділ матеріальних витрат на елементи; підвищення зацікавленості колективів в економії ресурсів тощо);

- первинної документації, облікових регістрів, форм звітності;
- відсутності чіткого розподілу завдань на облікові та контрольні;
- нормативної бази необхідної для проведення контролю;
- методики контролю;
- методики аудиту (з'вилось у 90-х роках);
- організації контролю (попереднього, поточного, перспективного) за запасами матеріальних ресурсів, їх зберіганням та витраченням, уточнення об'єктів контролю;
- організація аудиту (створення служб внутрішнього аудиту);
- використання засобів обчислювальної техніки в обліку та контролі операцій пов'язаних з рухом матеріальних ресурсів (одержали найбільше розповсюдження у кінці 90-х років ХХ ст.).

На підставі наведеної інформації можна зробити висновок, що проблемні питання торкаються організаційно-методологічних аспектів удосконалення бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів.

Оскільки облік матеріальних ресурсів у економічній літературі останніх років розглядається як об'єкт фінансового обліку, тому правомірно стверджувати, що ті методологічні проблеми, які пов'язані з перспективою існування фінансового обліку актуальні і для нашого об'єкту дослідження. Виходячи з цього у роботі [16] наводяться наступні проблеми:

- орієнтація на задоволення в інформації не лише зовнішніх користувачів, але й внутрішніх;
- уточнення плану рахунків бухгалтерського обліку;
- розробка економічних показників, що характеризують явища і процеси господарської діяльності, резерви раціонального використання ресурсів;
- отримання інформації про недоліки у роботі, втрати, непродуктивні витрати;
- розробка нових прогресивних форм бухгалтерського обліку, орієнтованих як на ручну обробку інформації, так і автоматизовану [16, С. 185].

На думку іншого автора [22] у відповідності з новими вимогами облік матеріальних ресурсів необхідно розвивати у таких напрямках:

- забезпечення правильного і своєчасного документування операцій з придбання, руху і витрачення матеріалів, палива, тари та запасних частин;
- підвищення достовірності відображених на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій з надходження і використання матеріальних ресурсів;
- забезпечення зберігання і ефективного використання у виробничому циклі матеріальних ресурсів;
- вдосконалення методики обліку матеріальних ресурсів з використанням комп'ютерної техніки [22, С. 44].

Звідси, можна сказати, що облік матеріальних ресурсів буде розвиватися у напрямку деталізації аналітичних даних стосовно всебічного висвітлення етапів руху матеріальних ресурсів за допомогою комп'ютерних програм, які дозволяють достатньо швидко отримувати необхідну інформацію та приймати оперативно рішення.

Між тим контроль матеріальних ресурсів просуватиметься у напрямку значного полегшення контрольних процедур (застосування систем штрихового кодування на складах, встановлення Веб-камер у місцях приймання та зберігання, залучення засобів автоматизованої обробки даних тощо), із відповідним поліпшенням результатів перевірок у бік об'єктивності отриманих даних.

Тепер приступимо до розгляду проблем, які існують у системі бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів на підприємствах кондитерської галузі.

Серед них доцільно виділити наступні:

- проблему економічної стійкості кондитерського підприємства у бурхливому навколишньому оточенні (вимагають дослідження та всебічного висвітлення внутрішня природа чинників, які впливають на стан системи обліку та контролю і принципів, що повинні бути враховані при побудові системи бухгалтерського обліку та контролю);
- відсутність чіткості відносно визначення сутності та змісту матеріальних ресурсів;
- неузгодженість питань класифікації для задоволення потреб управління;
- слабкі місця, які існують в організації матеріально-технічного постачання;
- невирішеність стосовно досліджень якісних показників у матеріальних ресурсах, що надходять на підприємство;
- необхідність удосконалення системи складського господарства;
- недостатня розробка організаційних аспектів обліку та контролю транспортно-заготівельних витрат;
- суперечності в обліку матеріалів, які знаходяться у кондитерських виробках, що внаслідок широкого кола причин повернуті підприємству;
- протиріччя у виборі методів оцінки матеріальних ресурсів;
- вимоги часу щодо поліпшення існуючої організації нормування;
- недосконалість, що вимагає створення первинних документів, реєстрів, форм звітності, які враховують інформаційні характеристики документів завдяки використанню їх оптимальних кількісних параметрів (інформаційний обсяг, інформаційна ємність, інформативність облікових документів і т.ін.), що дозволять отримати максимальні відомості при мінімальних витратах на їхнє формування;
- не з'ясованість у напрямку залучення обчислювальної техніки у систему управління взагалі та матеріальних ресурсів, зокрема;
- та багато інших проблем, які містяться як усередині названих вище, так і з'являються у зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу.

Підсумовуючи вищевикладене, можна помітити, що багато проблем обліку та контролю матеріальних ресурсів на кондитерських підприємствах збігаються з тими, що постають у інших галузях економіки і це цілком закономірно. Тому ті рекомендації, що стосуються врегулювання деяких проблемних питань обліку та контролю матеріальних ресурсів на законодавчому рівні безсумнівно вплинуть і на будь-яку галузь.

Розглянемо деякі з них детальніше та запропонуємо власний підхід відносно їхнього вирішення.

У економічній літературі, як було зазначено раніше, немає єдиного погляду відносно кількості та складу ознак, за якими слід класифікувати матеріальні ресурси. Мета будь-якої класифікації полягає в розкритті внутрішньої структури об'єкту дослідження, притаманних йому властивостей. Однак, якщо узагальнити класифікації матеріальних цінностей, то в їх основі можна виділити наступні найбільш розповсюджені ознаки:

- функціональна роль у процесі виробництва;
- технологічні і фізико-хімічні властивості.

В залежності від функціональної ролі матеріальні ресурси класифікують за наступними групами: сировина й основні матеріали, допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати, паливо, тара, будівельні матеріали, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення тощо. Наведена класифікація покладена в основу аналітичного обліку матеріальних ресурсів і у відповідності з нею побудована система рахунків і субрахунків, призначених для формування даних про рух і залишки матеріальних цінностей.

Зазначимо, що у кондитерському виробництві основні матеріали прийнято називати сировиною. Отже, сировина, яка застосовується в кондитерській промисловості, за невеликим виключенням, являє собою або безпосередньо сільськогосподарську сировину рослинного чи тваринного походження, або продукти переробки її на підприємствах харчової промисловості.

Сировину прийнято поділяти на основну й допоміжну.

До основної сировини в кондитерській промисловості відноситься: цукор, глюкоза, патока, мед, борошно, горіхи, олійне насіння, крохмаль, жири, молоко та молочні продукти (вершки, сметана і т.ін.), яйця, плоди, ягоди, овочі, фруктові-ягідні напівфабрикати тощо [3, С.34-110].

До допоміжної сировини відносяться смакові і ароматичні добавки, які застосовують для надання виробам особливої якості: вода, поварена сіль, розпушувачі, харчові барвники, ароматизатори, студнеутворювачі, емульгатори, піноутворювачі, солі-модифікатори, спиртні напої тощо. Їх доля незначна, а ефект великий. Допоміжна сировина надає кондитерським масам пікантності, естетичності і не змінює реологічних властивостей [2, С. 33].

Якщо більш ретельно розглянути наведену вище класифікацію, то можна говорити про відсутність у галузевих інструкціях чітких ознак (у тому числі для підприємств кондитерської галузі), за якими вони повинні організувати аналітичний облік відповідного об'єкту. З нашої точки зору, здається доцільним поєднати наведені групи ознак: ознаку функціональна роль, наприклад, з ознакою фізико-хімічні властивості, ознакою походження і т.д. Це дозволить отримати інформацію про відповідні матеріальні ресурси в більш широкому аспекті. Так, наприклад, 2011111 Сировина основна рослинного походження вітчизняна. З метою управління можна включити сюди ще відомості про якісні показники, стан запасів і т. ін. (за допомогою символічних позначень).

Важливу роль для підприємства грає і порядок оцінки матеріальних ресурсів, оскільки невірний вибір методу може призвести до фінансового краху або за рахунок "вимивання" обігових коштів у податки із-за постійної закупівлі матеріальних ресурсів за ціною, яка збільшує вартість готової продукції, або за рахунок збільшення ціни до рівня, що перевищує конкурентоспроможність продукції.

У відповідності з п. 16 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 і зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. № 751/4044 (зі змінами і доповненнями), - далі П(С)БО 9 "Запаси" [15] при відпуску запасів у виробництво, продаж й іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним із слідуєчих методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних витрат;
- ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, які мають однакове призначення і однакові умови використання, примінюється тільки один із наведених методів [15, С.23].

Застосовуючи різні методи оцінки руху запасів слід враховувати, що вони мають різний вплив на чистий прибуток:

- при використанні методу ідентифікованої собівартості конкретної партії підприємство має можливість регулювати свій дохід шляхом реалізації найбільш дорогих або найбільш дешевих одиниць запасів. Але цей метод використовується для

визначення собівартості запасів, які відпускаються для спеціальних замовлень і проектів (виробництво літаків, кораблів тощо);

- при застосуванні методу середньозваженої собівартості чистий прибуток набуває середнього значення, найбільш повно відповідаючого величині прибутку у порівнянні із застосуванням інших методів; в умовах збільшення цін собівартість запасів на кінець звітного періоду звичайно нижче ринкової вартості;

- при виборі методу ФІФО вартість запасів наближена до їх поточної ринкової вартості, а собівартість реалізованої продукції знижується, що призводить до максимального значення чистого прибутку; в умовах зростання цін виникає найбільш низька собівартість реалізованої продукції унаслідок низьких цін на раніше придбану продукцію і як результат – найбільш високий чистий прибуток.

Таким чином, валовий прибуток і чистий прибуток є самими високими – при застосуванні методу ФІФО; самими низькими при застосуванні методу ЛІФО (тому його не передбачили для використання в податковому законодавстві та виключили із нормативно-правових актів, що регламентують питання бухгалтерського обліку) і середніми – при застосуванні методу ідентифікованої і середньозваженої собівартості [10, С. 26-27]. Однак слід підкреслити, що при виборі оцінки матеріальних запасів підприємству слід врахувати усі чинники, щоб результати його роботи були би більш ефективними, бо занижуючи балансовий прибуток у фінансовій звітності, підприємство робить себе менш привабливим для інвестора або іншого партнера, що може привести до великих втрат у майбутньому.

Для підприємств кондитерської галузі, з урахуванням специфіки, доцільними для використання можна вважати метод ФІФО, нормативних витрат, середньозваженої собівартості (з певним ступенем припущень).

У результаті проведеного дослідження було:

- проаналізовано шляхи стратегічного розвитку системи бухгалтерського обліку та контролю;
- висвітлено проблеми, які існують у системі бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів;
- розкрито проблемні питання, у напрямку яких слід вести дослідження у системі бухгалтерського обліку та контролю для підприємств кондитерської галузі;
- запропоновано **шляхи вирішення деяких проблемних питань, і зокрема, класифікації матеріальних ресурсів, оцінки запасів з урахуванням їх впливу на рівень економічних показників підприємства.**

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні власного підходу відносно організації обліку матеріальних ресурсів, що має суттєве практичне значення для підприємств харчової промисловості, які характеризуються значною питомою вагою матеріальних ресурсів у собівартості виготовленої продукції.

Шляхи подальших розвідок у напрямку удосконалення системи бухгалтерського обліку та контролю матеріальних ресурсів повинні охоплювати як загальні аспекти, притаманні для усіх галузей народного господарства, так і враховувати специфічні умови існування будь-якого конкретного господарюючого суб'єкту.

Список літератури:

1. Валуев Б.И. Проблемы развития учета в промышленности. – М.: Финансы и статистика, 1984. – 215 с.
2. Васильева Е.В., Гальпер Л.З. Экономика, организация и планирование кондитерского производства. – 2-е изд. – М.: Легкая и пищевая промышленность, 1983. – 192 с.
3. Герасимова И.В. Сырье и материалы кондитерского производства. – М.: Пищевая промышленность, 1977. – 145 с.

4. Гуцайлюк З.В. Учет материальных ресурсов в пищевой промышленности. – К.: Техника, 1983. – 104 с.
5. Ерофеева В.А. Учет и контроль использования ресурсов в объединениях. – Ленинград: Изд-во Ленинградского ун-та, 1987. – 176 с.
6. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский учет в условиях совершенствования хозяйственного механизма. – М.: Финансы и статистика, 1982. – 175 с.
7. Ільїна С.Б. Облік наявності і руху сировини та контролю за її використанням (на прикладі молочної промисловості Криворіжжя): Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київ. держ. екон. ун-т. – К., 1995. – 21 с.
8. Ісай О.В. Облік і аналіз використання матеріалів (на прикладі молочної промисловості): Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київ. держ. екон. ун-т. – К., 1997. – 18 с.
9. Контроль в системе внутрипроизводственного хозрасчета./ Б.И. Валувев, Л.П. Горлова, В.В. Муравская и др. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 239 с.
10. Костюченко В. Учет запасов согласно национальным Положениям (стандартам) бухгалтерского учета // Бухгалтерский учет и аудит. – 2000. – № 6. – С. 13-31.
11. Кундеус О.М. Облік та аналіз використання виробничих запасів: сучасний стан і перспективи розвитку (на прикладі підприємств скляної промисловості): Дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. – Тернопіль, 2002. – 168 с.
12. Ладутько Н.И. Учет, контроль и анализ материальных ресурсов. – Мн.: Белоруская наука, 1997. – 215 с.
13. Малуґа Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навч. посіб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 476 с.
14. Новодворский В.Д. Бухгалтерский учет производственных ресурсов (Вопросы теории и практики). – М.: Финансы и статистика, 1989. – 254 с.
15. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 9 “Запасы”, утвержденное приказом Министерства финансов Украины от 20.10.1999 г. № 246, зарегистрированное в Министерстве юстиции Украины 02.11.1999 г. № 751/4044 (с изменениями и дополнениями) // Баланс. – 2005. – № 5 (547). – С. 22 – 25.
16. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти). – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 422 с.
17. Пушкар М.С. Бухгалтерский учет в системе управления. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 176 с.
18. Сайко О.В. Облік і контроль виробничих запасів (на прикладі підприємств молокопереробної промисловості України): Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київ. держ. екон. ун-т. – К., 2004. – 19 с.
19. Фуад Сулейман Махмуд Аль Фасфус Учет и аудит запасов: мировая практика и особенности в Украине: Дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. – Житомир, 2002. – 294 с.
20. Хмелевський С.М. Облік і внутрішній аудит матеріальних запасів (на матеріалах підприємств хлібопекарної галузі промисловості): Дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. – К., 2004. – 230 с.
21. Ценклер Н.І. Облік і контроль матеріальних ресурсів (на прикладі взуттєвої промисловості Закарпаття): Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київ. держ. екон. ун-т. – К., 1995. – 19 с.
22. Шендригоренко М.Т. Методика обліку і аналізу матеріальних ресурсів (на прикладі гірничовидобувних підприємств м. Кривого Рогу): Дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. – К., 2000. – 194 с.

В статье очерчены проблемные вопросы системы бухгалтерського учета и контроля материальных ресурсов и сделан прогноз ее развития на перспективу.

The problem-solving questions of system of accounting and of control material resources and a perspective prognosis of her development are considered in this article.